

Daiana **NUME NOI**
FELECAN **PENTRU**
NĂRAVURI VECHI

Datorită spiritului său zeflemitor și înclinației native de a sancționa verbal metehnele semenilor, poporul nu a ratat șansa de a lua în râs comportamentul politicianului român ce se abate de la rigoarea pe care o presupune o atare investitură.

Chiar dacă atribuirea de porecle nu este o practică asupra căreia românii își pot revendica întâietatea (se știe că încă anticii obișnuiau să recunoască o calitate ori să pedepsească un viciu prin acordarea unei porecle pe potrivă împrecinatului), originală rămâne totuși predispoziția de neostoit a acestei nații de a fabrica adesea serii lexicale pentru desemnarea aceluiași individ. Preocupat mereu de a-și asigura buna dispoziție, dar și pe aceea a convivilor săi, românul, inventiv cum este, nu cade pradă monotoniei, ci orchestrează copioase festinuri ale pierderii grațioase a timpului, brodând povești suculente în marginile unui singur cuvânt: porecla.

Locvace și purtând în ADN-ul său un avatar al lui Clevețici, ultra-demagogul, dar și nepot după nea' Iancu al amicilor Lache și Mache, ancorați în scaunele berăriei, așteptând cu febrilitate că doar-doar o pica ceva sămânță de vorbă, românul-artifex ține prea mult la onoarea lui de parolist (cf. fr. parole „cuvânt”) și nu îngăduie ca vechea poreclă pe care o scornise să prindă pojghiță, ci o dă dibaci la o parte, înlătură praful trecutei snoave politicienești care o iscase și coace pe dată una mult mai dospită, la focul încins de cărbunii vreunei noi pozne (prim-)ministeriale. În tot cazul, plictisul trebuie lăsat în seama femeilor (ele dețin, oricum, o minoritate politică „rușinoasă” față de majoritatea masculină, bine reprezentată la nivelul „politeții” de ocară).

Sătul de efectul zero al bulelor de oxigen care se sparg îndată ce ies pe hornul bucal al (re)aleșilor, meșteșugarul de vorbe, reținut cu ziua în spatele plamei de 1m², printre ronțăielile pop-cornului de import, sloboade o

potriveală de poreclă băştinaşă. Zona de inspirație este favorizantă creației: implanturile politice în solul fertil al Parlamentului sunt zăcământul care se lasă modelat în nesfârșite și ingenioase decorațiuni verbale.

Dacă e să aruncăm o privire în paginile exegetice consacrate acestui fericit „accident” verbal sau abatere de la codul neinventat al bunelor maniere de tratare a calităților sau defectelor exacerbate ale indivizilor, constatăm o grijă fulgurantă, în ceea ce privește cantitatea de material critic afectat dezbaterii teoretice propriu-zise. În privința vechimii preocupării pentru această modalitate de îmbogățire deopotrivă a lexicului nominal propriu românesc, în ultimă analiză, dar și a seriilor sinonimice – în sensul desemnării prin semnificanți diferiți a aceluiași semnificat – e surprinzător anul din care datează cea dintâi aplecare cărturărească înspre o încercare de conturare a unui profil teoretic (definiție și clasificare) a poreclelor. Prima și probabil singura lucrare încheată a genului îl are ca autor pe Ion-Aureliu Candrea și se intitulează *Porecelele la români*.¹ În rest, de atunci încolo, ne întâmpină câteva articole și studii care glosează insuficient pe marginea problemicii în cauză.

Fără a-i recunoaște cărții lui Candrea un merit mai substanțial decât acela al reunirii într-un studiu ordonat – cu toate neajunsurile inerente oricărui început – a unui preambul teoretic, în care se dă o accepție poreclei, și o clasificare foarte riguroasă a acesteia, vom prezenta succint, în continuare, viziunea vizi-onară (dacă ne e permis jocul de cuvinte) a autorului, întrucât categorisirile întâlnite în studiul sus-amintit își dovedesc și azi aplicabilitatea și o vor dovedi mereu. Pe de altă parte, de câteva dintre sugestiile caracterologice propuse de învățatul din secolul al XIX-lea ne vom sluji și noi în prezentul articol.

Înainte de a discuta punctul de vedere al lui Candrea, ni se pare oportun să purcedem la demersul nostru teoretic luând în considerație definiția din DEX a poreclei.² Astfel, termenului i se acordă o primă accepție curentă: „supranume dat, de obicei în bătaie de joc, unei persoane, mai ales în legătură cu o trăsătură caracteristică a aspectului său exterior, a psihicului sau a activității sale”. Este semnalat și un sens secund al cuvântului, învechit și regional, referitor la „nume de familie”. Se remarcă, așadar, intenția persiflantă a vorbitorului, intenție soldată cu o atitudine verbală mai degrabă caustică decât encomiastică. (Ne este mult mai la îndemână să evidențiem defectele cuiva decât calitățile.) După cum se poate observa, DEX-ul nu operează o distincție între *poreclă* și *supranume*, utilizând termenii în regim de sinonimie.

Uzul termenului *poreclă* cu semnificația „nume de familie” este și astăzi funcțional în anumite regiuni ale țării. Bătrânii sunt cei care utilizează încă denumi-rea *poreclă* pentru a desemna numele de familie al cuiva.³

Din definiția pe care o dă poreclelor: „cuvinte prin care poporul lovește în năravul sau defectul cuiva” (p. 152), rezultă că I.-A. Candrea socotea că doar manifestările comportamentale negative trebuie puse în evidență prin inventarea unei porecle corespunzătoare. El face distincție între *porecle* și *cuvinte de ocară*, în structura celor dintâi intuind prezența unei metafore, cât timp cealaltă

categorie propulsează defectul cuiva fără menajamente. *Supranumele*, în opinia Domniei Sale, este „o poreclă repetată și de alții la adresa aceleiași persoane” (p. 152). Autorul descrie periplul genealogic al transformării poreclei în supranume: „Porecla, devenită supranume, pierde foarte adesea noțiunea primitivă peiorativă (...). Supranumele se alipește atunci la numele acelei persoane și ori se stinge odată cu încetarea ei din viață, ori îi supraviețuiește trecând asupra urmașilor săi, ca nume de familie” (p. 152)⁴.

În funcție de *ideea* pe care o exprimă, porecele se împart, potrivit autorului, în două categorii: *individuale* și *generale*. La rândul lor, primele cunosc mai multe repartiții: a) privitoare la *starea fizică* a individului (bătrânețea, urâțenia); b) privitoare la *starea morală* a individului (defecte / cusururi: prostia, mojiția, grosolănia, frica, răutatea; vicii / năravuri: beția, lăcomia, zgârcenia, risipa, trândăvia, hoinăreala, neîngrijirea, necurățenia, mândria, lăudăroșenia, lingușirea, fățarnicia, limbuția, înșelăciunea, corupția; ireligiozitatea); c) privitoare la *starea socială* a individului (sărăcia, meserii înjositoare sau rău privite de popor). Cât privește porecele generale, acestea sunt aplicate la următoarele naționalități: țigani, evrei, greci, unguri, sași, nemți, bulgari, sârbi, armeni, ruși.

Studiul lui Candrea monitorizează tabloul clinic socio-psiho-fizic complet al individului mereu același în toate timpurile istorice.

În *Studiul introductiv* al cărții, intitulat *Ion-Aureliu Candrea – Opera și activitatea de folclorist și etnograf*, Al. Dobre schițează o minimonografie a satului tradițional românesc, ghidându-se după impactul pe care îl au porecele în universul acestuia.

Porecele „trebuie tratate ca un mic fragment din universul, local și individual, al mitologiei poporului român (...)” (p. LV).

Rar se întâlnește vreun individ în satul românesc care să nu fi fost atins de stigmatul unei porecle. Unele persoane fac ele însele haz de porecla dată și o poartă cu detașare, sperând că astfel ea se va demonetiza și va intra în umbra uitării colective. Altele protestează vehement când sunt strigate pe poreclă.

Autorul realizează chiar o repartiție nominală a satului românesc în funcție de porecle.

Un prim palier ar fi cel al numelor oficiale (de pe certificatul de naștere). Este nivelul în baza căruia individul se relaționează la organizația statală. Numele de familie se transmite urmașilor cu precădere pe linie paternă. Două sunt consecințele care decurg de aici: a) satul nu (re)cunoaște aceste nume, el orientându-se tot după porecle; b) slăbește unitatea de neam ca nucleu al constituirii satului tradițional.

Al doilea palier e cel al numelor purtate după neam sau după bătrâni, în funcție de care se recunoștea apartenența individului la un grup social.

Al treilea palier e cel al numelui dat în funcție de grupul restrâns de vârstă și sex.

Al patrulea palier e cel al poreclei individuale cunoscute la nivelul unei părți sau al satului întreg, iar ultimul e palierul poreclei unui neam sau doar a unei părți a lui.

Autorul conchide, transpunând în termeni quasipoetici zicala: „De unde nu este foc, nu iese fum”, că fiecare apelativ dat de Sfatul poporului (și nu de cel popular) își are explicația sa bine motivată în memoria colectivă a celor care l-au născocit: „Porecele nu se dau la întâmplare. Ele sunt purtătoare ale unor întâmplări mai vechi sau mai noi, au în miezul lor o «poveste» care se transmite din generație în generație, fie în cadrul grupului care le poartă, fie în cadrul unora din afara lui, care le conservă în memoria colectivă, întocmai ca miturile. Altele și-au pierdut «explicația», povestea inițială propriu-zisă a fost uitată, dar în mentalitatea satului se știe sau se bănuie că lucrurile, adică porecla, nu s-a ivit din senin, că în urmă cu foarte multă vreme a existat totuși o «poveste», care acum a fost uitată” (p. LVI).

În *Enciclopedia limbii române*,⁵ porecele sunt înregistrate ca o categorie a supranumelor, de care se disting prin caracterul lor afectiv. Porecele sunt denumiri ocazionale, pe când supranumele sunt stabile, având tendința de a se transmite ereditar. Datorită conținutului lor afectiv, porecele se clasifică în apreciative și peiorative, cele mai multe dintre ele fiind calificative, caracterizatoare. Motivația aplicării unei porecle are considerente bazate pe ironie, umor și simț critic. În comparație cu supranumele, porecla este mai intimă, mai personală (p. 553).

*Dicționarul de științe ale limbii*⁶ definește supranumele drept „poreclă repetată, generalizată, spre deosebire de simplele porecle, folosite ocazional. Supranumele au fost introduse pentru a evita confuziile cu aceleași nume și prenume (situații în care se folosesc și porecele)” (p. 523).

Din cele relatate până acum reiese că granița dintre sferile semantice ale celor doi termeni este suficient de firavă pentru a ne permite formulări categorice. E dificil de stabilit numărul exact al utilizatorilor unei porecle pentru a i se putea conferi statutul de supranume. (Există situații în care acestea nu sunt rostite cu voce tare, întrucât se referă la defectul superiorului ierarhic și astfel ele nu cunosc nici măcar o înregistrare în nomenclatorul oral / uzual al vorbitorilor.) Altfel spus, mai înainte de a deveni supranume, o denumire e foarte posibil să fi trecut prin stagiul de poreclă.

Asupra dificultății în a delimita cu precizie perimetrul semantic propriu fiecărei noțiuni în parte se oprește și Al. Graur⁷, accentuând lipsa de importanță, în cele din urmă, a bipartiției dezbătute. Academicianul conchide că indivizii au schimbat „cu voia sau fără voia lor, «porecla în renume» și au lăsat-o urmașilor ca nume de familie, chiar când era vorba de un defect fizic pe care urmașii nu-l aveau” (p. 70). Invocând ideea lui L. Csác (*Supranume cu rol de identificare*, în „Convorbiri literare”, VI (1961), p. 184), potrivit căreia supranumele au rolul de a evita confuziile între persoane cu același nume și prenume, Al. Graur admite că porecele pot servi la identificare, dar nu le reduce rostul numai la această

nevoie restrictivă. Drept argument stau exemplele de porecle ce au persistat chiar și în absența acestei condiționări.

În continuarea studiului nostru, vom grupa principalele porecle ale unor reprezentanți ai clasei politice românești post-revoluționare în funcție de năravurile care – după cum s-a văzut – sunt general-valabile individului din toate timpurile. Am precizat că este vorba de principalele porecle, întrucât politicienii în cauză au fost „răsfățați” cu serii întregi de apelative, în funcție de proeminența publică pe care a stârnit-o un defect moral sau fizic al persoanei respective, la un moment dat. Tarele individului sunt mereu aceleași, indiferent de natura lor; ceea ce se schimbă e interesul opiniei publice, al mass-mediei, în general, în strânsă relație cu zona de lumină sau umbră în care poreclitul se află grație reflectorului politic.

Moda de a conferi porecle aleșilor națiunii nu este de dată recentă, deci neadusă de sezonul iarnă '89. Ea se poartă din anotimpuri mai vechi⁸.

Față de modalitatea tradițională de acordare a porecelor – caracterizată prin stabilitate și durabilitate –, sistemul modern de conferire a acestora e susceptibil de ocazionalitate. Explicația se găsește în deja pomenita perindare a indivizilor între scena politică și culisele ei. Fiecare nouă ieșire la rampă se soldează cu câte o poză lingvistică prin care receptarea înțelege să amendeze orice stângăcie a piruetei politice.

Oferim în continuare criteriile după care am încercat o clasificare a porecelor reprezentative⁹:

- *aspectul fizic sau vestimentar:*

Țapul (Emil Constantinescu). Porecla se referă la barba tip cioc a acestuia, asemănătoare cu a unui țap.

Frankestein (Theodor Stolojan). Porecla i-a fost dată deoarece conformația feței seamănă cu a personajului din filmul cu același titlu. Despre numele proprii devenite comune, încă B.-P. Hasdeu¹⁰ afirma că acestea se generalizează, încât multe persoane devin purtătoare ale respectivului apelativ (se spune foarte des: „E un Frankestein”), numele devenind cu timpul ridicol prin trivialitate.

Lenin (Marko Bela). Chelia și tunsoarea bărbii amintește de conducătorul Revoluției ruse.

- *defect moral exacerbat:*

Prostănacul (Mircea Geoană). A fost numit astfel de președintele onorific al partidului din care face parte, după ce a pierdut alegerile¹¹.

Răzgândeanu (Călin Popescu Tăriceanu). S-a procopsit cu porecla în urma revenirii asupra deciziei de a-și da demisia pe care o anunțase în prealabil. E un cuvânt format de la verbul *a se răzgândi* + sufixul local *-eanu*¹², existent în numele său (Tăriceanu).

Rudotel (Corneliu Vadim Tudor). Porecla este o aluzie la temperamentul ex-ploziv al personajului, izbucnirile acestuia necesitând, de multe ori, calmante. *Rudotel* e denumirea unui astfel de medicament.

Dragobete (Petre Roman). A primit porecla în urma tumultuoasei sale vieți amoroase. *Dragobetele* este, în mitologia românească, o făptură masculină de esență solară, un fel de zân al dragostei zburătoarelor și erosului primăvăratice al flăcăilor și fetelor din satul tradițional¹³.

Agoniseanu (Adrian Năstase). Porecla – formată de la verbul *a agonisi* + sufixul *-eanu* – i-a fost dată ca urmare a averii pe care o deține și din pricina căreia a fost implicat în diverse scandaluri.

Șpagaton (Dan Matei Agaton). Porecla – obținută de la substantivul *șpagă* + corpul fonetic *-ton*, existent în numele lui, – provine de la acuzațiile de luare de mită în cazul unor afaceri în care a fost implicat în timpul ministeriatului său.

El Lidero Minimo (Mircea Geoană). Porecla este antonimul minimalizator al supranumelui lui Fidel Castro: *El Lidero Maximo*. În cazul politicianului român, aceasta pune în evidență slaba autoritate și caracterul neîntreprinzător de care a dat și dă dovadă.

• *erori cauzate din neștiință:*

Almanahe (Marian Vanghelie). Porecla reprezintă forma de plural incorect al substantivului *almanah* (pl. *almanahuri*). Forma *almanahe* e creația primarului însuși, care, într-un acces de furie, i-a trimis pe jurnaliști la muncă, nu să citească *almanahe*.

Care este (Marian Vanghelie). *Care este* este o sintagmă devenită tic verbal, de care vorbitorul în cauză se folosește abuziv și eronat, plasând-o în contexte în care gramatical și semantic nu i se justifică prezența.

Astelutei (Cristian Adomniței). Porecla vine de la o încurcătură provocată de necunoașterea numărului de stele de pe drapelul UE. Matronimul s-a format de la diminutivul substantivului *stea* > *steluță*, precedat de articolul posesiv genitival *a* și urmat de cel hotărât enclitic de G-D *ei*, în maniera în care e format fonetic numele său.

• *inițialele numelor:*

DIP (Dan Ioan Popescu).

Mereu (Mihai Răzvan Ungureanu). Porecla redă pronunția, conform normelor ortoepice românești, a primului fonem din cele două prenume și din nume.

W. C. Tudor (Corneliu Vadim Tudor). Porecla provoacă un efect umoristic prin inversarea inițialelor celor două prenume și înlocuirea lui *V.* cu *W.* Este lesne de înțeles sugestia la care s-a ajuns.

• *meseria practică înainte de cariera politică:*

Piratul, Marinarul, Popeye the Sailor Man (Traian Bănescu). Porecele fac trimitere la faptul că demnitarul e fost căpitan de vas.

- *pasiuni și vicii:*

Motocicleanu (Călin Popescu Tăriceanu). Porecla dezvăluie pasiunea pentru motociclete a actualului prim-ministru. Cuvântul are în structura sa o parte din substantivul *motocicletă* și sufixul *-eanu*.

Vodcâroi (Nicolae Văcăroi). Porecla este o aluzie la fizionomia personajului, ce trimite la un om căruia îi place băutura. *Vodcâroi* s-a format de la substantivul *vodcă* + sufixul *-ar* + sufixul augmentativ *-oiu*. Corpul fonetic al poreclei încearcă să redea cât mai fidel aspectul sonor al numelui.

- *afaceri dezvoltate din postura de om politic:*

Cherestoi, Drujba lui Dumnezeu (Verestoy Attila). Porecele sunt o aluzie la afacerile cu cherestea. Cea dintâi s-a format de la substantivul *cherestea* + sufixul *-oi* (*-oy* este și în numele său).

- *trunchieri / prescurtări ale numelui:*

Băse (Traian Bănescu).

Stolo (Theodor Stolojan).

- *vârsta biologică, dar și politică:*

Tataia (Ion Iliescu). Este un apelativ folosit regional pentru *bunic*, fiind o aluzie la longevitatea politică și fizică a lui Iliescu.

- *numele conspirativ la fosta securitate:*

Bunicuța (Ion Iliescu).

Felix (Dan Voiculescu).

- *alte porecle* (obținute prin abateri de la forma fonetică de bază: schimbări / inversări / adaosuri de foneme sau grupuri de foneme):

Evanghelie (Marian Vanghelie). Proteza unui *e* în fața numelui dă naștere unui nou cuvânt: *Evanghelie* (carte cu care nu vedem ce legătură s-ar putea stabili!).

Cele câteva mostre de porecle pe care le-am ales pentru studiul nostru considerăm că sunt suficient de grăitoare pentru a dovedi felul în care *vox populi* înțelege să amendeze basoreliefarea comportamentului ce încalcă o conduită scrisă sau nescrisă, dar iscălită deopotrivă de către ales și alegător, cu interes simulat, cel mai adesea, pentru durata unei (mez)alianțe de cel puțin patru ani.

BIBLIOGRAFIE

1. Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călărașu, Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicționarul de științe ale limbii*, București, Editura Nemira, 2005.
 2. Ion-Aureliu Candrea, *Poreclele la români*, București, Editura Librăriei Socecu & Comp., 1895.
 3. Ion-Aureliu Candrea, *Iarba fiarelor. Studii de folclor. Din datinile și credințele poporului român. Preminte Solomon. Poreclele la români*, București, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Academia Română, Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, 2001.
 4. Alexandru Ciorănescu, *Dicționarul etimologic al limbii române*, București, Editura Saeculum, 2001.
 5. Eugeniu Coșeriu, *Teoria limbajului și lingvistica generală. Cinci studii*, cap. *Pluralul numelor proprii*, p. 265 – 286, București, Editura Enciclopedică, 2004.
 6. Daniela Dincă, *Gramatica numelui propriu. Aspecte ale determinării numelui propriu de persoană în română și franceză*, Craiova, Editura Universitaria, 2002.
 7. Ivan Evseev, *Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească*, Timișoara, Editura Amarcord, 1997.
 8. Al. Graur, *Nume de persoane*, București, Editura Științifică, 1965.
 9. Mihaela Munteanu, *Semantica textului și problema referinței nominale*, cap. *Funcții discursive ale numelui propriu*, p. 94-109, Cluj-Napoca, Editura Accent, 2006.
 10. Ion Nuță, *Prenume devenite porecle și supranume*, în „Dacoromania”, serie nouă, VII-VIII, 2002-2003, Cluj-Napoca, p. 183-185.
 11. Marius Sala (coord.), *Enciclopedia limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, 2001.
 12. Adriana Stoichițoiu-Ichim, *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influențe, creativitate*, București, Editura All Educațional, 2001.
- Site-uri:**
13. Cojocar, Mihai, *Porecle de bărbați politici în epoca renașterii naționale*, în *Guvernul Fîfirica*, 25.I.2005, de Silvia Craus, pe <http://www.ieseanul.ro/articol/ziar/iasi/guvernul-fifirica/4543/>
 14. <http://www.123urban.ro>

NOTE

- ¹ Prima ediție e apărută la București, Editura Librăriei Socecu & Comp., 1895. Citatele noastre sunt luate din *Iarba fiarelor. Studii de folclor. Din datinile și credințele poporului român. Preminte Solomon. Poreclele la români*, Cuvânt înainte de Dan Horia Mazilu, Studiu introductiv și ediție de Al. Dobre, cu o listă a lucrărilor citate de I.-A. Candrea în studiile publicate în acest volum, alcătuită de Petre Florea, București, Fundația Națională pentru Știință și Artă, Academia Română, Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, 2001.
- ² Conform lui Alexandru Ciorănescu (*Dicționarul etimologic al limbii române*, București, Editura Saeculum, 2001), cuvântul poreclă vine din slavul *poreklo* și înseamnă „supranume”.
- ³ Bunica mea, în vârstă de 84 de ani, născută în satul Răstoci, jud. Sălaj, a formulat un enunț de tipul „Care i-i porecla?”, cerând o informație despre numele de familie al respectivului.
- ⁴ În acest fel se poate argumenta rezistența până astăzi a utilizării *poreclei* cu înțelesul de „nume de familie”.

Flora. 2001.
Tempera
pe pânză

- ⁵ Coordonator Marius Sala, București, Editura Univers Enciclopedic, 2001, p. 442.
- ⁶ Angela Bidu-Vrânceanu, Cristina Călărașu, Liliana Ionescu-Ruxândoiu, Mihaela Mancaș, Gabriela Pană Dindelegan, *Dicționar de științe ale limbii*, București, Editura Nemira, 2005.
- ⁷ *Nume de persoane*, București, Editura Științifică, 1965, cap. *Porecle*, p. 70-72.
- ⁸ V. studiul prof. Mihai Cojocaru, *Porecle de bărbați politici în epoca renașterii naționale*, în *Guvernul Fîfirica*, 25 I-2005, de Silvia Craus, pe <http://www.ieseanel.ro/articol/ziar/iasi/guvernul-fifirica/4543/>
- ⁹ Porecele și „istoricul” lor au fost luate de pe <http://www.123urban.ro>
- ¹⁰ *Istoria critică*, București, 1874, p. 87, apud Ion-Aureliu Candrea, 2001, p. 166.
- ¹¹ Fără nici cea mai mică aluzie la personajul politic tocmai invocat – față de care manifestăm, de altfel, o simpatie moderată – cităm, pentru savoarea lor, cuvintele lui Ion-Aureliu Candrea, referitoare la motivația conferirii poreclelor care vizează prostia omenească: „Grozav i-e urât românului omul prost. După dânsul, prostia nu e ceva natural, nu e un defect provenit din dezvoltarea prea mică a creierului, ci un nărav de care omul se poate lesne dezbara, dacă vrea” (2001, p. 161).
- ¹² Pentru sufixele cel mai des întrebuițate la formarea poreclelor din (pre)nume, v. Ion Nuță, *Prenume devenite porecle și supranume*, în „Dacoromania”, serie nouă, VII-VIII, 2002-2003, Cluj-Napoca, p. 183-185.
- ¹³ V. Ivan Evseev, *Dicționar de magie, demonologie și mitologie românească*, Timișoara, Editura Amarcord, 1997, p. 123.